

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

e in

Strata tragatorului [Lă-
vészutos], Nr. 5.

Scrisorile nefrancațe nu se voru
primi decât numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va-esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominecia.

Pretulu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „
Pentru Romanii :
prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei u.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru Ingerii :
10 or. de linia, si 30 or. taos a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In locul deschis
20 or. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Scire electr. partic. a „Feder.”

Data in Oradea-Mare in 17. apr. la 6 ore 30 min. d. m.
Sosita in Pest'a „ 17. „ „ 7 „ 30 „ „

Rectorulu seminarului Ioanu Popu, canonicu, a repausatu asta-di la 2 ore d. m. spre dorerea tuturor-a.

Conferinti'a de Alb'a-Juli'a.

Mercuri in 12. l. c. sosise cea mai mare parte a osetiloru, cari alergase a participá la consultári, incátu la conferinti'a preliminarie tienuta ser'a la 5 ore, inteligenti'a romana gr. cat. era adunata intr'unu numeru destulu de frumosu. — Aici D. Convocatoriu luandu cuventulu spuse causele cari l'a indemnatu a convocá inteligenti'a si a o convocá cu atât'a iutiela fora a se fi potutu intelege mai d'insainte si cu altii dupa cum ar' fi doritu cá-ci „mai multe capete mai multe se'u, mai multi ochi mai multe vedu”, — dar' luandu in consideratiune scurtímea timpului, au trebuitu cá se grabesca, avendu temere cá statutulu congressului catoliciloru unguri, — care prin ingerinti'a sa vatema drepturile beserice romane gr. cat. tindiendu a calcá independenti'a si autonomi'a ei, amenintiandu totodata cu periclu si natiunitatea rom. strinsu unita cu beserica sa, — pote cá se ajunga a fi substernutu la Majestate spre sanctiune, mai curendu, decâtu cá romanii gr. cat. se pota manifestá vointi'a loru in cestiunea acést'a, deci „vedindu eu“ díse D. Convocatoriu „marea injuria ce ni-se face d'in partea ierarhie si a congressului fratiloru nostri catolici, aducandu-mi aminte de secularile suferinti'e a le beserice nostre, a le carei-a drepturi au fostu calcate de ierarhia cat. unguresca, vedindu acum noulu atentatu in contr'a beserice nostre, m'am turburatu, au inceputu a ferbe sangele in mine si sub impressiunea acestoru sentieminte, lu-ai condeindu si scrisi celea cuprinse in cunoscutulu actu de convocare publicatu in „Gaz. Trans.” Multiamindu apoi inteligenti'e adunate, cá zelosa pentru drepturile beserice sale acurse la conferinti'a convocata de Dsa, propuse in fine cá spre a se usirá agendele conferinti'e de Joi, se se faca ore-si cari despusetiuni inca de acum. Asié se numi unu comitetu de 5 membri (Baritiu, Antonelli, Moldovanu prof., Gr. Popu protop. Clusiu, si Al. Romanu) insarcinatu a pregati proiectulu, carele are se fig obiectulu desbateriloru in conferinti'a constituita, provocandu-se totodata acei domni, cari ar' avé date, documinte, etc. relativu la cestiune, se binevoiesca a le comunioá cu membrii comitetului. Apoi pentru constatarea membriloru de facia se se deschida una cola, pre carea se se inscrie cu man'a propria toti membrii conferinti'e, cá astfelu secretarii se nu aiba a perde tempulu cu inducerea numeloru in procesulu verbalu, ci list'a se se alatura la punctulu resp. In fine se puse si intrebaru cá ore conclusulu conferinti'e are se fie semnatu numai de presiedantele si de secretarii séu de toti membrii de facia? Acést'a intrebare inse remase nedeslegata, cu tote cá multi, pentru a se da mai mare pondu actului ce va resultá d'in conferinti'a, credeau a fi mai bine cá se-lu subscrie toti membrii de facia.

Joi in 13/1 aprile, a c. mai nainte de a se deschide conferinti'a, membrii comisiunei adunandu-se in locuinta Dui referinte Baritiu se consultara a sup'a forme proiectului, ce era se se presentie conferinti'e, spre debateru. D. Baritiu impartiesesca cá ar' fi compusy inusu si doue opere, unulu pentru Metropolitu si altulu pentru Domnitoriulu, dar' cá in lips'a unui programu, ar' fi intempnatu, d'in capulu locului, greutati, cari numai conferinti'a le-ar' poté delaturá. Membrii comitetului recunoscura indata greutiile ce se redicara, nu se enunciaru inse mai nainte de a cunoasce operatele inse-si. Deci D. Baritiu dede ceteru ambeloru operate, clasice in felulu loru si demne de nepositulu loru autoru, dar' fetulu trebuiá hoteditatu si a fora de acést'a trebuiá a se

decide a sup'a forme si altoru impregiurari esentiale, fora cari lucrarea nu se poté face, mai nainte de a se consultá conferinti'a. Prin urmare comitetulu decise a nu presentá operatele pana a nu se enuncia conferinti'a.

La 9 1/2 ore conferinti'a se aduna in beserica rom. gr. cat. numita la Lipoveni, unde fratii d'in tote partile Transilvaniei, Ungariei si Banatu avura fericit'a ocaziune de a se salutá si a se cunosce in persona. Beserica era indesuita de inteligentia rom. preutiesca si mirena.

Feciele tuturoru stralucia de radiele bucuriei ce implea inimele fratiloru vedindu-se adunati cu scopu de a manifestá resolut'a vointia de a aperi independenti'a si autonomi'a beserice loru.

Conferinti'a se constitui, alegundu-si presiedinte pre D. Convocatoriu Vasiliu Popu, presiedinte de sectiune la Curia reg. de Pest'a si de Secretarii pre DD. Ionu M. Moldovanu profes. gimnas. in Blasiu si Iosifu Popu ases. la tribunal. comit. in Clusiu, toti prin aclamatiune.

Presiedintele, multiamindu pentru ineredere, desfasura cu pucine, dar' meduose cuvinte, scopulu conferinti'e, rogandu pre membrii adunati cá luandu in consideratiune, insemnetatea lucrului si scurtímea timpului, se se tiena strinsu la cestiune, pentru a poté inchiaia mai curendu lucrarea. — Mai nainte de a intrá in discussiune se dá ceteru numeroseloru telegrame de salutare si adesiune sosite d'in mai multe protopopiate a le Transilvaniei si Ungariei, cari pentru departarea locului, scurtímea timpului si alte impregiurari impedeatorie, n'a potutu luá parte la conferinti'a. (Asié d'in Sigetulu Marmatiei, Beiusiu, etc. era in sied. de sera si alta di Vineri, Cetatea-de-Petra doue, d'in Satnamare unulu etc. etc.) Apoi se cetesce list'a membriloru de facia, cari se inscriesca inca de eri, invitandu-se ceilalti a se inscrie asemenea cu man'a loru propria in loculu si sub cursulu conferinti'e, remanendu a li-se ceti numele in siedinti'a de sera séu de alta di. — Se dá in fine ceteru plenipotentieloru, cari mai multi membri veniti primise parte de la cei ce i'a tramisu in numele loru, parte de la cei ce n'a potutu veni, dar' declara inainte a se invi la cele ce conferinti'a va afla cu scopu a decide pentru conservarea si aperiarea drepturiloru beserice. (Asié cei 7 membri veniti d'in Banatu, de la 40 de aderinti, asié mai multi Transilv. de la inteligenti'a locuriloru resp.)

D. vicariu Antonelli saluta pre Presiedintele. Comitetulu insarcinatu prin confer. preliminaru a elaborá proiectulu, se insarcina de nou a inchiaia lucrarea ce nu o potuse face eri. Referinte si unu altu membru descoperu cá au intimpnatu greutati cari numai conferinti'a le pote inlaturá, era ei pana atunci nu potu lucrá, asié comitetulu cere a se enuncia „Ce? Cui? si Cum? are se se faca cá-ci opiniile potu se fie varie si anume se vorbesce de „Pronunciamentu, Declaratiune, Adressa, Petitiune,” mai de unii voru cá declaratiune se se innaintie in forma de adressa la Metropolitu, er' altii voru petitiune la Domnitoriulu, etc. prin urmare se se decida prin conferinti'a a sup'a acestoru cestiuni prealabile pentru cá comitetulu se se pota orientá.

Deschidendu-se discussiunea a sup'a acestoru puncte, la propunerea mai multoru membri, se afla cu scopu si se decise cu votu unanimu cá

Landu-se in consideratiune, cá dupa desoperirile facute, s'ar' fi ivitu mai multe opiniuni si cá prin urmare incingundu-se discussiunea meritoria, concentrarea pareriloru diverginti ar' cere tempu mai indelungatu, spre a se inlaturá dara inconvenientulu ce ar' poté resultá si spre a se acelerá ajungerea scopului, Membrii Comitetului se se imultiiesca prin mai multi barbati de ineredere si cari au deplina cunoscentia de causa si de opiniile diverse, ei apoi unindu-se intre sine se presentie conferinti'e propunerea comitetului formulata cu precisiune.

Deci cátra cei 5 membri se numira prin aclamatiune DD. Const. Pappfalvi canon. metrop., Mich. Nagy canon. de Logosiu, Bohatielu capit. distr. Nasaudu, Nicola adv.,

Sim. Balintu protop., Gavriilu Manu, jude sup. in pens., Dr. Majoru, Dr. Brendusianu, Dr. Ratiu, Asente Severu. — Acesti a adunandu se dupa amedia-di, dupa indelungate consultári si seriose discussiuni si dupa ce in fine succese a unu osebitele pareri intru inceputu forte diverginti, se invoira cu votu unanimu a propune conferinti'e cá se se formuldie

I. „Declaratiune” prin carea se se enuncie cá romanii gr. catolici sunt resoluti a tiena neclatitu la independenti'a si autonomi'a beserice loru, independenti'a si autonomia sanctiunata prin dreptulu istoricu, prin Bull'a ponteficia (d'in 26 Novembre. 1853), recunoscuta prin Domnitoriulu si inarticulata prin diet'a tieru (Art. 39 an. 1868), si cá prin urmare

Beserica metropolitana de Alb'a Juli'a nu recunosce altu capu (a fora de Ponteficele d'in Roma) decâtu pre Archi-Eppulu si Metropolitu d'in Blasiu, cá in afacerile sale nu va suferi neclatitu ingerinti'a si amesteculu altei beserice straine, cá tote dispusetiunile congressului catoliciloru magiari privitorie la beserica rom. gr. cat. cá totu atâtea vatemari si calcari de drepturi intentate in contr'a beserice rom. le considera de nulle si neintemplate.

II. „Petitiune” la Domnitoriulu, prin carea dupa espunerea motiveloru, se cere, a) cá se se refuse sanctiunea tuturoru acelu despusetiuni ale statutulu congressului catoliciloru magiari, cari privescu beserica rom. gr. cat. si cari tindu a vatema drepturile de independenti'a si autonomia a beserice metropolitane de Alb'a Juli'a, si b) se se inlature pedecel care s'a pusu pana acum in calea convocarii congressului beserice rom. gr. cat. pentru cá acestu-a se se pota aduná cátu mai curendu spre a se poté ocupá de regularea afaceriloru sale.

Membrii Comitetului se invoira si a sup'a modulu cum se se innaintie aceste doue acte la locurile resp. facundu propunerea: cá „Declaratiune” in forma de adressa se se innaintie la Metropolitu, carui-a se se esprima multiamire d'in partea conferinti'e, pentru pasii facuti pana acum spre aperiarea independenti'e si autonomi'e beserice rom. gr. cat., totodata Metropolitu se se rogatu a insiste cu perseverantia si cu resolutiune firma pentru aperiarea si conservarea drepturiloru beserice, precum si a drepturiloru sale metropolitane, staruindu a solicitá si a esoperá adunarea congressului beserice rom. gr. cat.

In cátu pentru „petitiune” d'in mai multe consideratiuni se afla cu scopu a se innaintá la Domnitoriulu pre calea ministeriului respun-sabile.

(Va urmá.)

Principiulu federalu in Austri'a, insemnetatea si urmarile lui.

Austri'a numai d'in punctu de vedere alu principiulu federalistescu are dreptulu si detorinti'a de a esiste; fara acestu principiu, Austri'a n'are nici o chiamara istorica europea. Singuru acestu principiu a creatu legatura de statu in Austri'a, si singuru acestu principiu va fi in stare a o sustiene. Federalismulu atitia principiulu modernu de natiunitate, dar' lu-imblandiesce prin impacarea natiunitatiloru inversiunata, si facundu possibile esistentia fia-carei a si o relatiune pacifica intre tote; elu este ceea-ce dicemu in limb'a moderna a politice: s u n c u i q u e.

Tota istoria de asta-di a Europei impinge, cá se dicemu asié, pre Austri'a spre calea ei cea naturala; o impinge, i-impune pana la evidenti'a chiamarea ei propria. Spre orientu se consolidéza, vedindu cu ochii imperiulu Slaviloru, in occidentu si la nordu s'a efectuatu intr'unu modu surprindetoriu unitatea imperiului germanu; la media-di s'a facutu pe spatele Austriei „L'Italia unita”; si in orientu si la media-di se prepara unitatea Romaniloru si a Slaviloru d'in Turcia. Ce se va alege d'in Austri'a in midi-loculu acestoru mari

corpuri de state, dacă ea nu va face deplina dreptate popoarelor sale? Voiesce Austri'a să fie numai germana sau numai slava, atunci Europ'a n'are trebuința de Austri'a — această chiamare o primese mai bucurosu și o împlinesce mai bine Prussia sau Russia; voiesce Austri'a să fie numai magiara, atunci de sigur că mai curând va fi ori slava ori germana, și în ambe cazurile ea și-a perdutu condiținea existenței sale.

Si pentru aceea. Austri'a considerandu și trecutul și viitorul, parol'a ei trebe să fie, dreptate pentru toți popoarele sale. Austri'a sub egid'a „Dreptate tuturor popoarelor mele,“ va deveni numai decât unu statu tineru și plin de viață, unu idealu alu tuturor staturilor; ea cea d'antăiu între statele europene, va deschide calea la civilizaținea și umanitate.

Poporele Austriei voru emulă intru dezvoltarea celor mai înalte bunătăți ale omenimei; adevărata libertate, și pre urmele ei pacea va reintineri și înflori poporele Austriei.

Federalismul politic în Austri'a stă în strinsa legatură cu esigentiile autonomiei posibile. — Cum ar' pot' naționalitățile să se sparia de federalismu, cându li s'ar' garantă autonomia deplină? Germanii centralisti, na cadu ei în suspitiunea de supremația și absolutismu, cându condamnă autonomi'a, acestu cuventu farmecatoriu, care în Angli'a, în Nordu-Americ'a și în Elveti'a face minuni? Mai multu de câtu autonomia nu pote pretinde nici-o națiune, care nu dorește ce e alu altui-a; mai multu de câtu autonomia nu pote dá majoritate dreptă și liberale unei minorități drepte și liberale. Germanii centralisti înse și Magiarii dualisti se voru provocă la unitatea și puterea statului. Dar' acést'a nu e alta, de câtu o mască a egoismului lor propriu și a spiritului lor nesățios de a predomină. Esperiența noastră și a dîlelor de curundu trecute ne învăție — ce Austri'a puternică pote creă, centralismul și dualismul!

Că Austri'a este unu conglomeratu de popore, sdruncinat în intrulu seu, amerintiatu d'in tote părțile, fără influința, fără vedia — precum n'a mai fostu — nu este acést'a lucrulu dualistilor și centralistilor? Ei pot' să dîca, că la tote aceste sunt de vina poporele neîndestulite; dar' cu acést'a nu facu alta, de câtu dau o nouă ilustraținea la fabul'a lupului cu mielulu, care d'in urma, standu de de-suptu, se dîce că a turburatu ap'a lupului, care stă de a-sup'a. Că și cându celelalte popore ale Austriei ar' fi destinate a-si dá pelea pentru selbaticii de centralisti și dualisti! că și cându celea ar' fi nascute sclave și cesti a nascuti domni ai Austriei!

Să ne închipuim înse o Austria, care cunoscându-se pre sine, se radieșia pre fundamentele sale cele vechie, pre tote poporele, și pune federalismulu pre stindardulu seu: atunci vedemu o imagine strălucită și luminoasă de statu, care este mandri'a și asilulu popoarelor sale, și o putere respectuoasă față cu statele vecine.

Politic'a esternală nu va fi încredințată numai unei singure națiuni în Austri'a, ci tote poporele

Austriei voru trebui să fie reprezentate în ministeriulu de externe: acést'a va împedecă orb'a uni lateralitate a politicei noastre externe de până acum. Atunci nu se va întimplă, că în ministeriulu nostru de externe să nu se mai ocupe cu alta cestiune, de câtu singuru cu cestiunea germană, care, cu tote aceste, precum ne aréta prax'a, forte reu o pricepu; ci atunci voru avé și voru trebui să aiba minte și inima în acestu ministeriu și pentru alte cestiuni.

Financiile noastre austriace le potemu îndreptă numai prin federalismu; de o parte bugetulu se va pot' reduce la suma mai mică, și de alt'a veniturile statului voru cresce, căci industria, comerțul, maistriile, economi'a se potu regulă și administră mai bine, mai raționalu și mai cu îngrigire prin ministere provinciale și prin organe autonome, decâtu prin ministere imperiale.

Scoalele, bas'a progresului materialu și spiritalu alu popoarelor, se voru lasă în grig'i'a și administratiunea naționalităților singulare. Poporele pot' să îngrigescă mai bine pentru scoalele sale, fiindu că acést'a o cere interesulu lor imediatu. Asie dar' federalismulu lasă ca instrucțiunea publică să fie administrată prin ministri de țera și prin organe autonome. Acést'a esclude ori-ce predominare a unei naționalități a sup'a alt'e naționalități, și deschide calea la împaciune și la pace între națiunile d'in Austri'a; acést'a va deșteptă și întări conștiința națională, va promovă cu efectu cultur'a și carui popor, asie că tote poporele voru luă parte la deslegarea celei d'antăiu chiamări a omenimei, a progresului în știință, arte și cultură.

Una Austria formată și organizată după principiulu federalismului, nu va fi neci de cum putere ofensivă, ea va fi unu adevăratu asil pentru tote națiunile austriace; pentru libertatea și binele lor. Căci, dacă tote poporele Austriei și voru fi asigurate esistență și a lor națională, dacă ele voru fi scutite de immensele greutăți, cu cari e legată politic'a ofensivă a statelor rebelice, atunci ele voru stă și tîeșe tare și cu credința la imperiu, pentru că interesele lor proprie și interesele imperiului voru fi legate împreună și voru formă unu adevăratu patriotismu austriac. Pre cându centralismulu și dualismulu este unu rebelu permanentu, care nu lasă pre naționalitățile privilegiate ale imperiului neci să resufe macaru ér' puterea naționalităților apesate, dar' puternice. o face d'in ce în ce mai capabilă de luptă și mai periculoasă. Federalismulu, cându va asigură pentru tote națiunile imperiului asemeni drepturi și asemeni prerogative, elu va fi atunci pacea în intru și în afara. Și chiaru ad' jace însemnatețea cultur-istorică a Austriei federalistice, căci prin acést'a face a se încunjiură lovirea uriașului și asupritului elementu slavu cu celu germanu, și așera și scapa Europ'a de barbari'a evului mediu, d'in care inomissibilu ar' urmă lupt'a crancena între doue popore colosale, între poporulu germanu și poporulu slavu.

Fia, ca centralisti și dualisti nostri, cari

tienu la țera lor și pentru cari istori'a ei nu este vorba gola, să veda una-data, că germanii d'in Austri'a prin distrugerea acestui imperiu și voru perde și acea pozițiune onorifică, care pentru ei între ori și ce împregiurăți, prin urmă și sub federalismu, ar' fi rezervată, și numai prin riuri de sange aru pot' înnotă în Germani'a riguroasă și superioară lor; fia, ca magiarii dualisti să recunoască că und'a, care ar' pot' sterge Austri'a, va îngropă și naționalitatea magiara. Fia, în fine, ca slavii Austriei să și aducă a minte, că cutropirea Austriei ar' fi pentru ei una sorte indefinibile, a carei sfîrșitu nu se pote prevedé.

„Reforma.“

Camer'a reprezentantilor Ungariei.

Siedinti'a de la 17. aprilie, 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedinti'a de asta-di a camerei reprezentantilor la 10 ore a. m. D'in partea guvernului au fostu de față ministri: c. Iuliu Andrassy, Ios. Szlavy, Stef. Gorove, Vilhelmu Toth, Teod. Pauler, Balt. Horvath și Carolu Kerkapoly.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintei d'in urma, presedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Deputatul Iosifu Samassa și-depune mandatulu d'in caus'a numirii sale de episcopu în Scepusiu. Ministerulu de interne comunica că a numitu pre deputatul Ludov. Ronay, alesu în cerculu Ó-Bessenyő, comitatulu Torn'a, de comite supremu alu acestui comitat, și că în urmă acestei numiri, numitul deputu și-a depus mandatulu. Se voru publică alegeri noue în respectivele cercuri electorale devănite vacante. Ministerulu de culte și instrucțiune publică, Teodoru Puler, alesu deputatu în primul cercu electoralu d'in Bud'a, pune pre biroulu camerei literele sale credenționale. — Se transpune comisiunii verificatorice.

Dupa ace'a deputatii Eduardu Horn, Ioanu Vidats, Fridericu Schreiber, Emericu Hodossy și Franciscu Házman presintă mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunile respective.

Raportorele comisiunii economice, Paulu Terey, presintă bugetulu camerei pre luna lui aprilie. — Raportulu se va tipări și pune la ordinea dîlei.

Dupa ace'a camerei trece la ordinea dîlei: raportulu comisiunii petitiunaria.

Raportorele Ignatiu Hájdu relatează în privința petitiunilor cuprinsu în registrulu 41., despre cari parte se ié actu și se depun în arxivulu camerei, parte se transpune ministrilor concerninti.

Urmeza proiectulu de lege despre inarticularea convențiunii încheiate în 29. septemvre 1869 în Dresd'a, cu privire la împreunarea călilor ferate austriace cu cele d'in Sasoni'a, și se primese atătu în generalu câtu și în specialu.

Dupa ace'a camerei procede la statorirea ordinei dîlei pentru siedinti'a venitoria. Presedintele propune, ca secțiunile, comisiunea centrală și comisiunile speciale să pregătescă mane și poi-mane (în 18. și 19. aprilie) diferite obiecte pentru siedintile plenarie: era camerei să tîeșe numai joi (20. aprilie), la 10 ore a. m., siedintia publică, în care voru avé a se delibéră proiectele de legi despre calea ferată Eperiesu-Tarnovu, despre stîrpirea morastinelor, despre

FOISIORIA

Notiie literarie.

Traimu în unu tempu în care viața și venitoriulu popoarelor e pendente de la avantajulu culturai și civilizației, în unu tempu în care, dorindu salvarea venitoriului națiunii noastre, împinsi de progresulu și avantajele omenimei, suntemu necesități a ni caută refugiu în tempulu culturai.

Cultur'a, singur'a arma destulă de puternică și abilă de a cuceri elemente străine, e totu odata singur'a arma ce ofere asta-di unui popor posibilitatea de a se apără de ori-ce valuri amalgamatorice; ea singur'a e în stare să ne conserve și năc nimbulu eternității, în cartea venitoriului omenimei.

Si dacă voim ca acelu venitoriu departatu să fie naționalu romanescu, cultur'a noastră ce o îmbraciamu, în ale carei vestmente vomu să ne îmbracăm, înca trebe să fie națională. — Numai prin cultură națională vomu dá de urmele nemuririi strămoșilor nostri d'in Rom'a, numai cu acést'a vomu dá de calea ce singur'a ne pote conduce în eldoradulu neperirii și nemuririi romanității d'in oriente....

Sustienendu acestu adevăr și cautandu remediulu ce ni ofere posibilitatea de a cascigă acestu tesauru pretiosu, cultur'a națională, aflăm fără dificultate că principalulu factoru alu acestei-a este literatur'a națională... O națiune fără literatură îmbracată în limb'a și spiritulu ei, e mortă. Caracterulu seu numai aici se aréta cu fidelitate. Unu popor numai prin literatur'a națională se pote aventă la acea regiune superba, la aceea culme înaltă, de unde pote să

respandéșca cele mai înalte și pentru omenime mai salutare idee, ideele de progresu, de civilizaținea, de emancipaținea rațiunii omenesci și prin acést'a sfărîmarea misterielor naturale.

Literatur'a națională condiționează Romanismulu renascerea sa. Acést'a e instrumentulu cu care Romanulu va redifică superbulu, grandiosulu și neperitoriulu edificiu alu Romanimei orientale, ce l'a fundatu divulu Marcu Ulpiu Minerva Traianu, edificiuulu unității romane, căci ea singur'a ni ofere lentil'a unificatoriă a ideelor, sentimentelor aspirațiilor și cugetelor romanesci.

Si asta-di în tempulu reinvierei și renascerei popoarelor, în tempulu cându tote națiunile sunt avisate la o luptă ce li condiționează esistența și perirea, Romanulu trebe să înbracisiedie cu tota ardore și caldur'a literatur'a națională. Trebe să întimpinănu cu bucuria și multumire fratiescă pre toti acei murari energici, cari înaintează clădirea edificiuulu literaturai nostre celu putienu cu câte o mica petrică.

Avendu aceste înaintea ochilor, credemu că ni împlinim o dorință placută, ér' de alta parte satisfacemu dorințelor celor interesati de avantajulu culturai nostre națională, dacă venim a atrage atentiunea on. publicu romanu a sup'a a lor doue opuri, cari, după noi, înavutiescu multu literatur'a romană.

„Compendiu generalu de statistica“ de B. Alesandre, edatu de librariulu Paulu Cieslaru în Graz; și „Poesia și Prosa“ de Iustinu Popfiu (Oradea-Mare), sunt acele doue opuri interesante despre cari ni vomu permite a tractă ce-va mai în detaiu.

I.

Incepemu cu compendiulu d-lui Alesandre, Credemu a sustiené celu mai puru adevăr, afirmandu că statistic'a e una știință a carei necesitate se sente de publicu pre dî ce merge totu mai tare. Si asta-di cu atătu are mai mare intrare nu numai în scole și în viața publică de statu, ci și în tote regiunile sociali și civili, cu câtu misiunea ei nu se marginesce a fi numai o colecțiune de notiie numerice și nesce simple comparațiuni a celor mai vitale interese ale prezentului, ci are unu rol mai mare, unu rolu profeticu. D'in combinaținea și comparaținea tuturor factorilor statului și a societății civice, d'in esaminarea și înfacisarea evidente și pregnantă a activității și progresului acestor-a are a ni oferî chei'a cu care ne potemu orientă în privința venitoriului staturilor și alu popoarelor.

Necesitatea statistice și sentiescu dar' toti cei interesati de progresulu popoarelor, de cultură, educaținea, comerțiu, industria; toti cei ce voru a tîeșe contu de folosu umanității facutu intru promoverea bunăstării materiale și morale, intru îmbunătățirea relațiilor sociale, politice, comerciale, militare, e.c.

Cu atătu trebe să fie mai tare sentită această lipsă la Romani, caror-a — după câtu ni este cunoscutu — până acum'a li-a lipsitu cu totulu unu astu-feliu de opu.

Încătu a satisfacutu autorulu așteptărilor publicului doritoriu de a posiede acelu opu și încătu a împlinitu, pre de alta parte, dorințele recerute pentru a pot' ocupă unu locu demnu în istori'a literaturai romane — ni permitemu a face pre scurtu câte-va observațiuni.

Ce se tîeșe de cuprinsulu opului, marturisim că e forte interesantu și instructivu și credemu că publiculu va

massarea și segregarea în Transilvania, despre regulă venutului și, în fine, despre eliberarea de la competențele vamale a lemnului de foc ce se importa în Dalmatia și uscatu.

Cameră adopta propunerile președintelui.
Dănilu I r a n y i invita camera să trimită la secțiuni, între altele multe proiecte de legi, și proiectul de lege de libertate religioasă. — Se decide.
Sedința se încheie la 11³/₄ ore a. m.

Crisa Orientului,

Originea și cauzele ei.

„Est enim admirabilis quaedam continuatio seriesque rerum ut alia ex alia nexa et omnes inter se aptae colligataeque videantur.” Cicero, De natura Deorum.

I.

Prin studiile noastre trecute asupra Cestiei Orientului am încercat să descoperim câte-va din diversele fenomene patognomice, adică din toate acele grupuri de simptome particulare și congenue, ce compun criza morbidă în această Europă diurnă-Asia, pentru care regii și țările cu tota diplomația lor, garbovită sub sarcina, beatitudinii, nu s'a învrednicit în cursul de mai mulți secolii să, dacă nu o vindecare radicală, cel puțin să remediale.

Rezultatele de moment în bine, dar' îndoișoare și trecătoare, n'au diminuat pericolul: el va exista pe câtă vreme nu va fi luptat între natură și cea criză morbidă, care ucide corpul afectat, precum și în viață.

Simptomele precursorie, prin care s'a anunțat vechiul război morbu, au fost fatalmente însoțite mai mult de fenomene critice, și dacă puterea naturii a resistat până acum, cauză este că natura eră din esența ei viroasă.

Poté-se-va prelunge înseși situația? Admite-va ea în urma, ajunsă la un stadiu înaintat, posibilitatea de îndreptare?

Numai o tranziție subită și favorabilă, înălțându-se și vremea, ar face să învingă natura.

Cicerone și Montesquieu, doi giganti ai genului latin, dicu că: spre a se poté cunoște lucrurile conștente, le trebuie să se derivate unele din altele ca să se cunoște legătura d'între diferitele părți, cu alte cuvinte a se cunoște în particular: Elementele de formațiune; elementele fundamentale; elementele vitalității.

Dacă ni-am pune întrebarea sumară: ce a fost criza în această Orient? și am răspunde în termeni sintetici, că: „el reprezintă unu viu fenomen al corupțiunii bizantine și al ferocității teuto-germane din secolul mediu, devenit în urma unu război turcescu, și ca astu-feliu: slava Nordului, prostituată Angliei, și a Austriei, a rămas până astăzi ca unu război în trecut, unu caracter chaotic compus din fractiuni incoerente și rădăcinate pe temelii mecanice, în consecința unu caputal război pentru diplomația regilor, și unu fond de exploatare pentru te-

pru deplin multumit cu asta labore altcum destul de mare, cu atât mai vertos dacă va lua în considerațiune o parte impregiurată ca acestu opus primu în literatura română, er' de alta parte enormele saferice, ce le-a făcutu autorul, care, spre a-lu face mai plăcut, mai folositor și mai practic, lu ilustrăza cu schițe istorice, note explicative despre relațiunile sociale, politice și morale ale staturilor și poporelor. Mai de parte alta precizitate cu toate statele europene ori câtă de mică, ceea ce nu se poté afla la toți statisticii străini, er' cu deosebită considerațiune și atențiune trateza elementu latinu d'în secolu.

Cine nu va ceti cu destula satisfaciune d. e. notițiile de autorul la Roma liberă după una schiță istorico-geografică a celor mai de frunte cetăți romanești, prețu o lasă să urmeze aci: „Nu trec indiferent, iubite prietere, paginile pre cari am însfrat (cetățile) monumentele capitalei noastre, vedii, cetățile, cum Roma areta lumii și celu funestu alu seu prin documente nestramutate. Dar' ce mai dovedesc aceste? Aceste ruine, cari au rămas martori vitejilor trecute, încoronéza glori'a stramosilor nostri; aceste reminiscențe ni spunu nōe că duma-nor nostri li-a succesu a sdrobi zidurile romane, dar' nu rămasă poporul romanu!”

Opu indicatu cuprinde toate statele Europei de astăzi, relatandu la fa-care despre marime, împărțirea politică, și poporațiune, naționalități, morți, nascuti, casatorie, profesii, constituțiuni, cetățile mai însemnate; — despre organizarea armatelor marine și de pre uscatu; despre economia financiară, relațiunile sociale, comerciale, economice și industriale; despre cultura spirituală și intelectuală; apoi notiție istorice și de resbelu, etc. Mai con-

reticii feudalului ecilibriu european, unu concretu sistem de servitute și o plagă ultragiantă pentru poporele martire, cunosce-vomu prin acestu resumatu legatură d'între diferitele părți, teșă și antiteșă Cestiei?”

Unu reu se sente prin efectele lui, dar' nu se va poté înlatură definiu și cu succesu, decât aflandu-se și combatendu-se cauzele eficiente.

„Rationis momenta quaerenda sunt.”

Care a fostu principiul constituțiu și elementu de formațiune alu imperiului bizantiu, grecu și musulmanu successivamente?

Criteriulu istoricu se marginesce a ni spune prin mințioase analize de fapte, că criza Turciei este identică cu a Bizantiului grecu: de aceeași intensitate și de aceeași consecință.

Noi vedemu în ambele cazuri, cel modernu și cel medievulu, că morbidă criza semena prin efectulu parossismulu cu unu Oceanu în agitațiune, care amenința pacea Europei și spăria la totu momentulu pre argonautii diplomației uluite, dar' în acelu-a-si timpu asta natura organică s'a imblândit în trecut și se va imblândi la toate ocaziunile în fața cuceritorilor.

Cauza acestui strănu capriciu s'ar' poté explică, după noi, numai prin contradicțiunea între modulu normalu de formațiune a unităților politice, rămasu în teorie, și între modulu artificialu, pus în aplicațiune.

Legea formațiunii fiindu aceeași la toate poporele și generațiunile, pururea nestramutată, ea și-urméza naturalulu său cursu fără întrerupere.

Totu ce s'a abatutu de la acestu eternu principiu, s'a distrusu fără midilocu de salvare, lasandu după sine numai urmele unei existențe palide și trecătoare.

Republice și Imperie, Regi și Popore disparendu prin viciulu nascerii în virtutea acelu procesu infallibilu, ni-au probatu, că Mecanismulu nu este Vietia, și că secretulu Vietiei nu poté fi decât în cea teorie de formațiune, în forța geneșii, în legea sangelui, cari constituie misteriu vitalității sociale.

Prin esemple, culese din anele diferitele popore vechi și noue, suntemu tenuti a recunoște, că ceea-ce este puru artificialu nu poté prinde rădăcină.

Disparendu cauză, dispăre și efectulu ei.

* Unitățile, a caroru cauză a fostu exclusivamente operă artificialulu, s'au descompus în trecut și se voru descompune în viitoru cu toate atomele eterogene.

Anticitatea biblică, Indiă, Egyptulu; unitățile Babiloniei, Mesopotamiei și Arabiei; centrurile Atenei, Cartaginei, Bitiniei și a Spartei; Persia lui Cyru, Dariu și Xerxe; Imperiulu Macedonénu Alessandru; Colosulu Romei; ofiere fie-care în parte meditațiunii istoriografe unu vastu materialu pentru studiu, explicandu în acelu-a-si timpu și cauză migratiunilor, mai cu sēma din evulu mediu.

Montesquieu, vorbindu despre concistele musulmane și relevandu facilitătea cu care s'au operatu ele pre sēm'a Bizantiului grecu, comite gravă errōre d'a vedé numai cauze financiare. Completandu ideea, noi sustinemu că mozaiculu Imperiului Bizantino-grecu s'a distrusu cu o facilităte surprindetoria emanamente din cauză eterogenității poporulu cuceritu, care scarbitu de avariti'a împilatorilor greci, despoiatu fiindu până la ossu prin tributu excessivu impusu până și pre aerulu ce respiră; „ut quisque pro-

tiene apoi nesce tablouri în cari se face ună comparațiune între statele Europei în privința politică, militară și comercială s. a. Interesanta este asemănarea celor trei rase predominant în Europă, adică a rasei romane, teutone și slave. Numerulu populațiunii europene este 298,800.547, din care rassa latină face 99,300.000; rassa teutona 85,880.000; rassa slava 86,740.000, er' restulu de 26,880.000 se împarte între Anglesi, Greci, Turci, Jidani Tigani, Magiari, etc.

În capetu se mai adauge unu scurtu conspectu a sup'ră statelor din celelalte continente; aratandu pre scurtu marimea, populațiunea, armata, flotă, produsele, comerciulu și alte notiție și observațiuni.

Acestu-a este în scurtu cuprinsulu opulu indicatu, care nu potemu a nu-lu recomandă publiculu ca pre unu opus instructiv și interesant.

Opu d'în cestiune contine 296 pagini; are formatu octavu mare, chartă elegantă, tipariu desu și frumos; prețulu e 2 fl. v. a.

Sperămu că publiculu va înbraciă cu caldura această carte atât de importantă, cu atât mai vertosă, că-cu prin spriginirea sa va încuragiă pre autoru a-si continuă nobil'a sa întreprindere, lucrandu și mai departe la înalțirea literaturii noastre, care cere ajutoru d'în toate părțile; er' de alta parte i va facilită realizarea romanescei sale promisiuni de a contribui și pre venitoru cu poterile sale la clădirea edificiului literaturii naționale.

A. P. A.

haustu aeris penderet*) și avendu să aléga numai între două sclavie egale străine, a preferitu firesce să-si schimbe condițiunea de servitute grecească pentru o servitute musulmană, carei presință avantajulu unu despotismu mai francu și mai putienu rafinat.

Principiulu constituțiu și teori'a de formațiune fiindu la Grecii Bizantiului o aglomerare de elemente diverse, cuse prin puterea cuceririi într'o unitate fictivă, cauză distrugerii eră inerente acelu monstruosu sistem, prin urmare facilitătea conversiunii nu poté fi decâtu pre-naturală.

Aceleași cauze produc regulatu aceleași efecte: greutatea consistă în descoperirea cauzii.

„Felix qui potuit rerum cognoscere causas,” dīce strabonulu Virgiliu!

Orientele nostru a vedutu Bizantiulu grecu înlocuindu pre Rom'a la Bosforu, la Dunare, Pindu și Carpați, la Pontu și Mediterană, usurpandu-i numele și drepturile seculare, precum usurpa până în zilele noastre Turcia, Austro-Ungaria și în parte Russia împunută sacralu patrimoniulu latino-romanu.

Fără o lege proprie, fără o măsura adecuată teoriei de formațiune, Bizantiulu se substitu Urbii Sempiternae, se impune poporelor prin o viclenă metamorfosă, și însusiesce aquisitiunile concistei romane, fără a fi posedatu cel puțin spiritulu de conservatiune și civilitate, care face suportabilă dominațiunea gintii latine.

Lipsă de principiu organizatoru și guvernamentativu, lipsă de principiu de egalitate, marita prin esecrațiuni ultragiantă și prin o cinică incoerentă, a contribuit neapăratu forte multu la toate cauze originale de distrugere, cari tienu în simulu lor sementă mortii, și au pus capetu imperiului simulacru, sēu mai correctu fictiunii grecesce, precum va pune capetu și mozaiculu turcescu!

II.

Originea este începutulu, sorginta și cauză reului.

Declinarea Romei în Orient, provenită întru câtăva din aceeași incoerentă etnografică, a pusu primulu germene la uriasă cestiune d'isa a Orientului.

Espulsiunea lui Baldovinu prin trădarea cesarului Alessiu în 1261 și desființarea ultimei remanșe d'în vastulu imperiu romano-latinu a fostu începutulu dramei, care devoltandu-se mereu prin o continuă decadentă, produse în cele d'în urma, cam pre la anul 1453, descompunerea imperiului usurpatu.

De pre la 1204 Bizantiulu începuse a deveni mortu-viu.

Noulu sucu, ce i s'a infiltratu prin unu prospetu altoiu latinu, i-a mai tenuțu siubreda vietia până la 1424.

D'în acestu anu datandu cuceririle lui Baiazetu în Macedonia și Tracia, începe desmembrarea imperiului usurpatu.

Luptă de la Varnă (1444) și caderea Constantinopolei (1453) sub sabi'a lui Mahometu II. i-a stinsu lumină: Bizantiulu grecu și-a datu pecatosulu sufletu, immormentandu sub ruinele sale pre ultimulu Constantinu, — Romulu-Augustulu alu Comnenilor și Paleologilor.

Desastrosulu și tragiculu finitu, în mare parte operă gelosiei, perfidei și corupțiunii grecesce, cari au paralisatu resistința eroismulu genovesu și venetianu, a impresionatu foarte aduncu pre Latinii d'în ambele Dacie.

Europă regiloru a potutu pré-bine să uite nenorocirile Greciei, care a moritu precum a traitu, perdiendu ceea-ce imperatoarele Foca rapise de la Rom'a prin meritulu trădării și a vicleniei.

Male parta male dilabuntur!

Noi înse, Latinii Orientului, stranepotii Romei neperitōrie, vomu deplange eternu funestă cadere, că-cu acelu Imperiu, de-si usurpatu, pastră prin nume, ce si-l'a însusitu Bizantiulu grecu, reminiscențele gloriei strabune pre malurile Bosforului.

Acestu simțimentu d'în parte-ne este până astă-di o enigma pentru Latinii Apusului.

Marele nostru cronicariu Sincai, Muratori alu Romanilor, rostindu-se în acestu punctu ni dă o deslegare ingenioasă și o istoria intréga, candu dīce că: „Prin luarea Tigradului de Turci s'a strinsu cu totulu imperiă stramosilor nostri, care ei cu multa versare de sange, dar' cu mai multa dreptate o cascigase pre sēm'a noastră, a Romanilor, ca pre sēm'a unoru nepoti, nu pre sēm'a Grecilor, cari fără vre-o cadintă și numai cu viclesugu au rapitu imperiă și numele de la noi!”

Poporul romanu și-a conservatu nobilă originea, poetică și limba, tradițiunile vechi classicității romane și suvenirea maririi strabune prin mii de monumente comemorative, cari toate par a-i spune că este destinat de Providența la o vietă dēmna de alu său gloriosu trecut și că acelu dreptu originale, aceea multa dreptate a lui Sincai, nu se va poté înlatură pre câtă timpu voru subsiste viuele colonne romane de la Emu și Carpați.

Originea crizei seculare, — traduse în dialectică diplomatică sub numire de: Cestiunea Orientului — se urca, după cum am vedutu, forte susu pre scară cronologica a istoriei.

*) Unu tributu inventatu de Cesarele Anastasiu.

*) Cronică Romanilor la anii 1370, 458, 587, 1015, de Sincai. Iassy 1853.

Asta-di Imperiul Ottomanu, — viulu-mortu d'in dfilele nostre, — se presinta in conditiuni si mai grave, multu mai serioase de cum erau ale Bizantiului d'in anii 1204—1453.

Crisa morbifica, de care suferu mozaiculu turcescu, avendu aceea-si origine, aceea-si sorginte, aceea-si cauza, evidentu ca vietia lui nu pote fi decatu celu multu o cestiune de lungimea agonei.

„Imperiulu Turcu, — dice St. M. Girardin, — este mortu fara lecu: numai diplomatia si face illusiuni a-lu lu adreptu unu ce viu!”

In adeveru, elu este ceea ce a fostu Bizantiulu grecu in cele doue Mesie, la Hemu, Pindu si Balcani; in Tracia, Macedonia, Epiru, trianghiulu Illirien; ceea ce este asta-di Austro-Ungaria in Boemia, Carintia, Stiria, Carniola, Slavonia, Dalmatia, Polonia, Croatia, Transilvania, Timisiana, Crisiana, Marmatia, Bucovina; ceea-ce este Rusia in Liefland, Finlanda, Curlanda, Varsavia, Ucraina, Crimeea, Bessarabia; este cu unu cuventu o fictiune dominandu a supra poporeloru, cu cari nu sta in legatura prin nici o comunitate de interesse, origine, limba, istoria, traditiuni, moravuri si aspiratiuni.

Bizantiulu usurpatoru a fostu domnia Greciloru preste Romani, Albanesi, Slavi, Bulgari, Illiriani; prin urmare d'in nascere condamnatu la morte.

Daca asta-di acelu Bizantiu s'ar' reinfiantia dupa visulu asié numitoru pan-elleni, crisa Orientelii s'ar' perpetua, dupa cum observa forte nimeritu publicistulu germanu Hefler.

Totu astu-feliu Turcia-fictiune, egala prin conditiunile ei de vietia cu Ungaro-Austria, este dominatiunea negativulu zero seu a problematiculu x a supra cunoscutulu pozitivu: Romani, Bulgari, Greci, Albanesi si Illiri.

„Amu ajunsu a vorbi despre o putere — ni dice Cantu — a carei decadentia a vedutu-o secolulu trecut: si a carei distrugere o va vedé secolulu nostru.”

(Finea va urma.)

Stimate Domnule Redactoru!

Binevoiti a primi in coloanele „Federatiunei” urmatoriulu

Raportu.

Desvoltarea spirituala a impartitu pre junii romani academici d'in Viena cu cati-va anii inainte de asta in doue directiuni deosebite; ei au infiantia doue societati una de caracteru multu pucinu socialu, si alta de caracteru espresu literariu.

Acesta impartire a slabitu poterile junimeii si a produsu pre langa acestu reu si ore-si-care eterogenitate in cuturarea ambeloru societati, cari in adeveru erau numai parralele. In midi-loculu unii elementu strainu asié de puternicu, cum e celu germanu, supusi unor influentie asié de seducatorie cum e culturu pentru acei juni, cari sunt cuprinsi de procesulu desvoltarii, acesta desbinare a fostu unulu d'in cele mai mari pericole. — Junii romani d'in Viena au trebuitu se creeze o vietia romana spre a nu fi rapiti de valurile vietiei germane vienesee.

Este altu modu de vietia, sunt alte sentiuri si alte directiuni spirituale, si este alta cuturarea aici si in patria nostra: junii au trebuitu deci se se intrunesca spre a pote pastra ce au adusu de a casa, spre a-si pote pastra Romanitatea.

Tote aceste junimee vienesee le-a pricéputu de multu. Degia la inceputulu anului scolasticu 1869/70 o adunare generala a junimeii romane d'in Viena a decisu, cum-ca ambelé societati se se intrunesca in o societate noua pre basea principiulu paritatii.

In sentiulu junii erau uniti; cuturarea remase inse inca eterogena: executarea formale a decisiunei a datu in acesta eterogenitate de cele mai mari greutati. — Convenitile fratiesci inse au produsu aceea, cum-ca junii singuratici au inceputu a se cunoose, a se crede unulu in altulu si a se intielege reciprocu.

Prin statulele „Romaniei june” se desfiintieza ipso jure ambelé societati: „Romania” si „Societatea literaria-scientifica a Romaniloru d'in Viena” — si se intrunescu toti romanii in una societate.

Sosindu concessiunea de la locotenintia provinciale, presedintele Dlu Nic. Oncu conchiamá junii pre Sambetá Pasciloru la o constituinta.

Comitetulu societatii se alese prin votu secretu si majoritate absoluta a voturiloru; era zelosulu amicu alu junimeii Dlu comerciantu B. G. Popoviciu se prochiamá prin aclamatiune de protectoru alu societatii.

Prin acest'a se completá infiantia „Romaniei June”. Pentru junimea romana vienesa „Romania Juna” e unu idealu; ea intrunesce in sine elementele june ale toturoru fractiuniloru romane.

Pretensiunile societatii „Romania Juna” sunt modeste, aspiratiunile ei sunt marginite: ea voiesce a face d'in mem-

brii sei juni: barbati, cari se pota fi odata membri demni ai „Romaniei barbate.”

Comitetulu implinesce o detorinta placuta recomandandu societatea in binevoitua onoratalu publicu romanu care ni-au fostu totu-de-un'a radiamu nobilu in nesuinitale nostre natiunale.

Viena, in 11. aprilu 1871.

In numele comitetulu

Ioane Slaviciu, m. p.

Presiedinte.

D. Popoviciu Barcianu, m. p.

Secretariu.

VARIETATI.

* (D'in calindariulu „Amiculu poporulu” pre 1871) se mai afla de vendiare vre-o suta de esemplarie. Doritorii binevoiesca a se adresá la dlu Visarionu Romanu in Sabiu.

* (Comandantele Parisulu.) Relativu la noulu siefu militariu alu comunei de Parisu primiramu urmatoriile date, pre catu de interesante pre atat'a si de romantice: Iaroslavu Dombrowski a fostu colonelu in statulu majoru rusescu, si in acesta calitate a escelat forte adeseori in resbelele Rusiei portate in Caucasu si Crimeea. In anulu 1863 a luat parte forte activa la maréa conjuratiune militaria, pusa in scena in legatura cu revolutiunea polona ce se prepará pre acelu tempu. Dar' acesta conjuratiune n'avu nici unu resultatu, ca-ci fu descoperita, d'in care cauza se arestara una multime de ofitieri in Petropole, Varsovia, Moscu si Casanu, ba multi fure chiaru si impusecati. Asemenea si Dombrowski fu arestatu, si dupa una inchisore de duoi ani in citadella d'in Varsovia, fu mai antaiu condamnatu la morte, apoi agratiatu la munca grea in minele (baiele) d'in Siberia. Sub decursulu prinsorii sale d'in Varsovia se casatori, si tenera sa socia primi concessiunea d'a-lu poté insoci in Siberia. In caletori'a sa catra loculu suferintieloru, Dombrowski scapa in Orenburg, si de aci fugi in Petropole, unde trai ascunsu la amicii sei siese luni de zile. Socia lui inse fu transportata in Siberia. Deci Dombrowski facu, cu ajutorulu amiciloru si veciloru lui cameradi, temeraria intreprindere d'a-si elibera socia. Adoptandu-si nume falsu, se duse in Siberia si si-elibera socia, cu care apoi, dupa diferite pericole, ajunse preste Archangelescu in Svedia. De acolo trecu in Anglia si apoi in Francia. Aici luá parte activa la expeditiunile lui Garibaldi, devenindu celu mai mare favoritu alu marelui patriotu italianu. Sorteaza d'asta d'inauza pasrea sa in resbelulu civilu de asta-di nu e cunoscuta.

* (Confiniele militare.) Diariulu „Golos” d'in Petropole publica una epistola a unui granitieru d'in confiniile militare, d'in carea estragemu si noi cate-va passagie, dar' se nu ne miramu daca scriitoriulu, ca serbu seu croatu, care scrie unui diurnalu muscalescu, si prin urmare, publiculu rusescu, nu lasa nice baremu locu de presupunere, ca dora in confiniile militare aru locu si romanii. Eca ce dice granitieriulu: „Suferintiele provinciei nostre intrebreu degia de multu suferintiele celoru-lalte teritorie absurdge. Este degia multa tempu, de candu platinu absurgiloru infricosiat'a dare de sange. La noi, in tempu de pace, e soldatu totu alu noue-lea, er' in tempu de resbelu tota alu siese-lea locuitoru, pre candu in cele-lalte tere austriace abie pre 125 de suflete cade unu recrutu. In modulu acestu-a guvernulu aveá in confiniile militare una armata de 100.000 fetiori, carea in tempu de pace nu-lu costá nice una para franta. Granitieri, serbi si creati, sunt curagiosi si vitezi si de aceea guvernulu ne intrebuintia in fia-care resbelu si nici-odata nu ni cutia sa gheaga, asié incatu numai in a. 1848 au cadu in Ungaria si Italia 80.000 de granitieri. Si prin ce a respasita guvernulu austriacu sangele versatu numai pentru interesse dinastice? Prin storcerea d'ardi si prin bat'a corporalulu. Diet'a croata d'in 1867, care a protestatu contra sistemulu de administrare d'in confiniile militare, s'a dissolvatu prin mesure fortiate, si cu acest'a se incepe er'a domniei magiare, a fortiei si a ilegalitatii, pana ce, in fine, li-a succesu a compune una dieta croata d'in sbiri cumperati, carea a votatu uniunea intre Ungaria si Croatia. — In Pest'a se intrebuintieza acum tote mediu-locele spre a pune man'a pre acesta provincia. Tratatul de cumperare intre ministrulu comunu de resbelu si intre c. Andrassy s'a subscrisu degia. Si apoi credi Dta, ca acest'a ni servesce noe spre bucuria? Oh nu! Simburele lucrulu consta in urmatoriile: Domni d'in Pest'a si Viena sci, ca granitieri se potu rescolá in totu momentulu contra ungariloru, ca ei formeza unu vulcanu, care pote vomá pre tota ora lava cu focu, si ca Croatia in totu casulu pote se conteze pre balonettele a 100.000 soldati. — Precum se vede, planulu nu este reu facutu, dar' cu tote acestea au uitatu ce-va, au uitatu se privesca in-planu: a intreba natiunea. In peptulu toturoru granitieriloru arde una ura nestinsa contra magiariloru; ei nu se voru lasa se li se ide armele. Guvernulu ungurescu, vedendu, ca cu forti'a nu pote face nimicu, a inandatu acu tier'a cu agitatori, ba si-a imprumutatu de acesti-a chiaru si de la domni Blasnavacu si Risticu, membri ai

guvernulu serbescu; acesti agitatori se incercara a castigá pre granitieri pre partea magiariloru, dar' nu li succese ca-ci poporulu i intempina cu maciucele. In fine granitieriulu si-esprige mirarea, ba chiaru parerea de reu, ca Serbia observa una atitudine atatu de puoinu simpatice, dau nu indiferenta, facia cu cele ce se petrecu in confiniile militare.

Sciri electrice.

Londonu, 14. aprilu. Correspondentele diariulu „Times” raporteza, ca planulu lui MacMahon, de a intra in Parisu, fu descoperitu d'in Versalia lui Dombrowski, conducatoriulu insurgentiloru, si astu-feliu fu nimicitu cu totulu.

Berolinu, 15. aprilu. Spesele de resbelu de pana acum se urca la 286 milioane taleri. Francia n'a platitu inca nimicu d'in contributiunea de resbelu.

Viena, 15. aprilu. Consiliulu comunu acceptatu cu majoritate eclatanta propunerea de urgentia, de a esprime profesorelui Dollinger prin una adresa recunoscintia si simpatia poporatiunii vienesee, si de a tramite una petitiune catra intregulu ministeriu, spre a regula legalmente referintiele statulu catra baserica.

Parisu, 15. aprilu, 7 ore ser'a. Canonad'a dureza inca si se apropia totu mai tare de cetate. Trupele de Versalia atacara ieri nopte fortulu Vanves de patru ori, fure inse respinse. Cluseret a ordonat, ca in patriulu tuiliereloru si in Belle-Ville se se radice baricade fara amânara, spre a face d'in Parisu una fortaretia, pre carea se nu o pota ocupa barbarii. Cei d'in Versalia, dico Cluseret, s'au conjuratu contra republicei, de aceea apeleza la ajutorulu lucratoriloru, caroru li se platesce de aci inainte patru franci pre di.

Madridu, 15. aprilu. Generalii ispanioli cari au fostu internati pre insulele baleare, precum si ducele de Montpensier primira concessiunea de a se reintorce la Madridu.

Versalia, 15. aprilu. Stanga voiesce a face una propunere in adunarea natiunale, dupa carea camera se se proclame constituinta, si Thiers se se alega de presiedinte alu republicei pre duoi ani.

Parisu, 16. aprilu. Comun'a impartiescu ca Dombrowski a atacutu ieri trupele de Versalia la Neuilly, le a'ungatu d'in casele vecine d'in baserica si a facutu 400 prisionieri; la mediu noptii federatii au fostu domni ai podulu Combevoie; trupele d'in Long-Champs s'au retrasu la Sevres, lupt'a durá pana noptea tardiu.

Seutaru, 16. aprilu. Principele Nichita se despartitu de adunarea ofitieriloru de infanteria cuvintele: In curundu veti depune essamenulu inaintea inimiculu. Artileria se conchiamu acum Cetinea la exercitiu; se accepta sozirea tunurilor d'in Rusia.

Parisu, 16. aprilu, ser'a. Raportulu lui Cluseret dice: Fortulu Vanves a sustientu cina atacuri; lupt'a de la Neuilly a fostu inversiunata tota casa a trebuitu se se ocupe. Canonad'a d'infurturile sudice a cam inceputu, d'in contra inse inceputu cu mare vehementia spre Trocadero. Federatiiloru nu li-a succesu inca se ocupe totu Neuilly si podulu. Tienuta celoru mai mari parti a cetasieniloru d'in Parisu este passiva. Mediu locele de traiu incepu a fi scumpe; carnea de ca a inceputu era-si a se vinde.

Bucuresci, 16. aprilu. Conformu unu decretu domnescu alegenle de deputati voru ura de la 14 pana la 20 maiu.

Viena, 17. aprilu. Napoleonu are de cutu a adresá catra francezi unu manifestu nou, pre vocandu-i se recunoseca guvernulu sociei sale agurul guvern adeveratu si legitimu.

Versalia, 17. aprilu. Trupele guvernulu ocupara asta-di Asnières si citadel'a dominan Beacon.

Brussele, 17. aprilu. Unu raportu d'Parisu alu „Independintiei belgice”, cu datulu apr., dice: Crisa se pare a se apropia de capet impregiurarea de la Asnières a fostu fatale pentru insurgenti; campulu de lupta a fostu plinu cu mortii insurgentiloru; trupele de Versalia sta numai unu chilometru departe de port'a Tern.

Monsacu, 17. aprilu. Aici se accepta pre fia-care di aparinti'a unei noue brosiure a lui Dollinger, despre carea se vorbesce, ca autorulu e numai ca respinge tote inculparile radicate contra sa, ci merge cu unu pasu si mai departe contra auctoritatii papale.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU